

Uchwała Nr 1/2016
Zebrania Wiejskiego Sołectwa Wambierzyce
z dnia 19 stycznia 2016 r.

zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia Planu Odnowy Miejscowości Wambierzyce

Na podstawie art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2015 r. poz. 1515 z późn. zm.), § 5 ust. 1 i § 6 ust. 1 załącznika Nr 3 do Uchwały nr XX/119/11 Rady Miejskiej w Radkowie z dnia 5 grudnia 2011r. w sprawie uchwalenia statutów Sołectw Gminy Radków

ZEBRANIE WIEJSKIE SOŁECTWA WAMBIERZYCE UCHWALA, CO NASTĘPUJE:

§ 1

W Uchwale Nr 1/10 Zebrania Wiejskiego wsi Wambierzyce z dnia 7 stycznia 2010 roku w sprawie przyjęcia Planu Odnowy Miejscowości Wambierzyce, załącznik nr 1 otrzymuje nowe brzmienie o treści stanowiącej załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Zebrania Wiejskiego

SOŁTYS WSI
Wambierzyce
Marek Olman
.....
(imię i nazwisko, podpis)

Plan Odnowy Miejscowości

WAMBIERZYCE

GMINA RADKÓW
POWIAT KŁODZKI
WOJEWÓDZTWO DOLNOŚLĄSKIE

styczeń 2016

I.	WSTĘP.....	3
II.	CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI WAMBIERZYCE.....	5
II.1.	LOKALIZACJA.....	5
II.2.	RYS HISTORYCZNY MIEJSCOWOŚCI.....	6
II.3.	UKŁAD PRZESTRZENNY WSI.....	7
III.	INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI.....	9
III.1.	KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI.....	9
III.2.	DZIEDZICTWO KULTUROWE.....	13
III.3.	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	18
III.3.1.	<i>Dachy</i>	18
III.3.2.	<i>Ściany</i>	20
III.3.3.	<i>Detale w architekturze</i>	21
III.3.4.	<i>Ogrodzenia</i>	26
III.3.5.	<i>Funkcje działek i budynków</i>	27
III.3.6.	<i>Komunikacja i infrastruktura</i>	28
III.4.	ZASOBY PRZYRODNICZE.....	29
IV.	MOCNE I SŁABE STRONY WSI.....	30
V.	OPIS I CHARAKTERYSTYKA OBSZARU O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU DLA MIESZKAŃCÓW.....	32
VI.	KIERUNKI ROZWOJU.....	33
VII.	OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ AKTYWIZUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ.....	36

I. Wstęp.

Plan Odnowy Miejscowości jest dokumentem planistycznym określającym obszary i cele polityki rozwoju miejscowości Wambierzyce, mającym charakter planowania strategicznego poprzez stworzenie szczegółowej koncepcji i wizji rozwoju miejscowości. Jednocześnie zachowującym zgodność z Gminnymi Załoženiami Odnowy Wsi oraz ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Gminy Radków na lata 2004 – 2015 z przedłużeniem okresu jej obowiązywania do końca 2016 roku (Uchwała nr XVIII/95/15 Rady Miejskiej w Radkowie z dnia 30.12.2015 r.)

We wcześniejszym okresie programowania opracowanie Planu Odnowy Miejscowości w sposób formalny wynikało z wytycznych dwóch osi Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, czyli dla Osi 3 – Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej oraz Osi 4 – Leader dla działania Odnowa i rozwój wsi. Mijające sześć lat pozwoliło na realizację wielu zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną przede wszystkim poprzez efektywne wykorzystanie środków zewnętrznych w tym z funduszy europejskich.

Zapoczątkowany w 2004 roku proces odnowy wsi niesie za sobą konieczność dopasowywania się do społecznych i gospodarczych zmian. Jest to naturalna reakcja na ciągle zmieniające się warunki otoczenia, zarówno wewnętrzne jak i zewnętrzne. Doświadczenia ostatnich lat pozwalają na wskazanie jakie jeszcze obszary wsi Wambierzyce wymagają zmian, ale również na podkreślenie ważności działań, które doskonale się sprawdziły i należy je kontynuować. Fakt ten podnosi znaczenie tworzonego przy udziale społeczności lokalnej Planu Odnowy Miejscowości. Pozwala on na jeszcze lepsze i wielokierunkowe wykorzystanie już istniejącej infrastruktury, ożywienie życia wiejskiej wspólnoty oraz podejmowanie dalszych działań przyczyniających się do wzrostu atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej. Przykładem skutecznej realizacji przez mieszkańców Planu Odnowy Miejscowości stała się wielkość i wielorakość wydarzeń organizowanych we wsi. Ich bogata oferta daje możliwość angażowania się i uczestniczenia w nich mieszkańców Wambierzyc oraz osób z zewnątrz. Narzędziami wsparcia stały się nie tylko możliwości finansowania inwestycji ze środków unijnych, ale również udział wsi w programie Dolnośląskiej Odnowy Wsi i wyodrębniony w budżecie od 2010 roku fundusz sołecki czyli zagwarantowane w budżecie gminy pieniądze dla sołectwa na wykonywanie przedsięwzięć służących poprawie warunków życia mieszkańców. Poza tym, że Plan Odnowy Miejscowości Wambierzyce poprzez uwzględnienie nowych szans i zagrożeń pozwoli na zrównoważony rozwój wsi, to również jak wynika z zapisów odnoszących się do realizacji operacji w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, może stanowić załącznik do wniosku o przyznanie pomocy jako dokument określający obszary i cele lokalnej polityki rozwoju.

Na podkreślenie zasługuje fakt udziału Wambierzyc w prestiżowym projekcie Tworzenia Sieci Najciekawszych Wsi w Polsce. Dostrzeżenie przez zespół ekspertów (geografów, ekonomistów, urbanistów i architektów) walorów i drzemiącego w mieszkańcach potencjału spowodowało uzyskanie przez wieś oceny wysokiej. Analizy zasobów, specyfiki i klimatu, złożonych z szeregu elementów składowych dokonano w kwietniu 2015 roku. Wysoka punktacja pozwoliła na przejście do kolejnego etapu uczestnictwa w Sieci. Docelowo w Polsce Sieć Najciekawszych Wsi stanowić będzie 50 najcenniejszych pod względem dziedzictwa kulturowego i krajobrazu wiejskiego miejscowości i będą one rozpoznawalnym na świecie markowym produktem turystycznym. Plan Odnowy Miejscowości stanowi zatem

niezwykle ważny element w procesie uzyskania certyfikatu pełnoprawnego członka Sieci, ponieważ ukierunkowuje i określa czasowo terminy realizacji ponad trzydziestu zadań i przedsięwzięć planowanych do realizacji w najbliższych siedmiu latach.

Przygotowany Plan Odnowy Miejscowości Wambierzyce ma charakter partycypacyjny i powstał przy aktywnym udziale mieszkańców Wambierzyc. W planowanie działań włączyli się w szczególności: sołtys, rada sołecka, radni, Grupa Odnowy Wsi, członkinie Koła Gospodyń Wiejskich oraz członkowie Ochotniczej Straży Pożarnej i Wambierzycki Ludowy Klub Sportowy. Plan Odnowy Miejscowości zawiera działania długofalowe, określone w horyzoncie czasowym obejmującym lata 2016 – 2023. Określa kierunek rozwoju oraz przedstawia metody i narzędzia jego wdrażania. Ponadto umożliwia planowe realizowanie działań ukierunkowanych na tworzenie jak najkorzystniejszych warunków rozwoju wsi i życia jej mieszkańców. Obszarem realizacji Planu Odnowy Miejscowości Wambierzyce jest obszar tylko tej miejscowości.

II. Charakterystyka miejscowości Wambierzyce.

II.1. Lokalizacja.

Wambierzyce to miejscowość w gminie Radków, obejmująca obszar o powierzchni 1334,20 ha, położona u północno – wschodniego podnóża Gór Stołowych, stanowiących niemal prostokątne pasmo w centrum Sudetów. Cechą charakterystyczną dla tych formacji skalnych są płaskie powierzchnie poroździelane stromymi ścianami i stopniami. Wambierzyce położone na wysokości 370 – 410 m n.p.m. i rozciągają się na odcinku 4 km w dolinie Cedronu – dopływu Pośny. Otoczone wzniesieniami, których nazwy wiążą się z założeniem krajobrazowo-architektonicznym Kalwarii Wambierzyckiej. Od zachodu Wambierzyce osłania Syjon i Mnich, od wschodu Rogatka we Wzgórzach Ścinawskich, Horeb, Synaj, Tabor oraz Kalwaria i Wzgórze Kwarantanny.

Miejscowość Wambierzyce zamieszkuje według stanu na dzień 31.12.2015r. – 932 mieszkańców, co stanowi 10,03 % ogółu ludności Gminy Radków.

II.2. *Rys historyczny miejscowości*

Najprawdopodobniej wieś została założona około 1253 roku przez króla Przemysława Otokara II, który miał tu osadzić tkaczy z Turyngii i Miśni. Z uwagi na panowanie łaciny w urzędowych dokumentach, do dokumentów trafiła nie pierwotna słowiańska nazwa osady puszczańskiej, ale forma niejako opisowa – Albertivilla, czyli wieś Alberta, która z czasem przeszła na Albendorf. Równolegle stosowana była jednak nadal słowiańska nazwa Vamberici, która prawdopodobnie oznaczała osadę potomków Wąbora – mieszkańca boru.

Jeszcze bardziej zagadkowa jest historia początku kultu Matki Boskiej Wambierzyckiej. Ma on zabarwienie legendarne, ale część przekazu zawiera w sobie historyczną prawdę. Jedną z legend głosi, iż w końcu XII wieku niewidomy Jan z Raszewa odzyskał wzrok, kiedy objawiła mu się Matka Boska z Dzieciątkiem trzymającym w jednej ręce gołąbka, a w drugiej jabłko oraz z płonącym nad Nią niewielkim krzyżem. Według tego widzenia nakazał Jan z Raszewa wyrzeźbić figurkę o wysokości 28 cm i umieścić ją w dziupli potężnej lipy, która rosła niedaleko Raszewskiego gródka, na lewej skarpie dolinki potoku nazwanego później Cedronem.

Ówczesnie Wambierzyce to niewielka wieś o zabudowie przypominającej miasteczko określana często jako „Dolnośląska Jerozolima”. Jej obecna polska nazwa została nadana po II wojnie światowej i pochodzi od czeskiej nazwy miejscowości Vamberice, nadanej przez pielgrzymów z Czech i Moraw.

Znajdujące się w miejscowości jedyne i niepowtarzalne Sanktuarium Maryjne spowodowało, że Wambierzyce stały się ważnym ośrodkiem pielgrzymkowym i turystycznym. Obecny wygląd Bazyliki powstał w latach 1715-1720. Dla pielgrzymów najważniejsza jest gotycka figurka Matki Boskiej z Dzieciątkiem, która 17.08.1980 roku została obdarzona przez papieża Jana Pawła II koroną papieską, a 15 sierpnia 2009 roku ordynariusz diecezji świdnickiej ogłosił Matkę Boską Królową Rodzin, Patronką Ziemi Kłodzkiej.

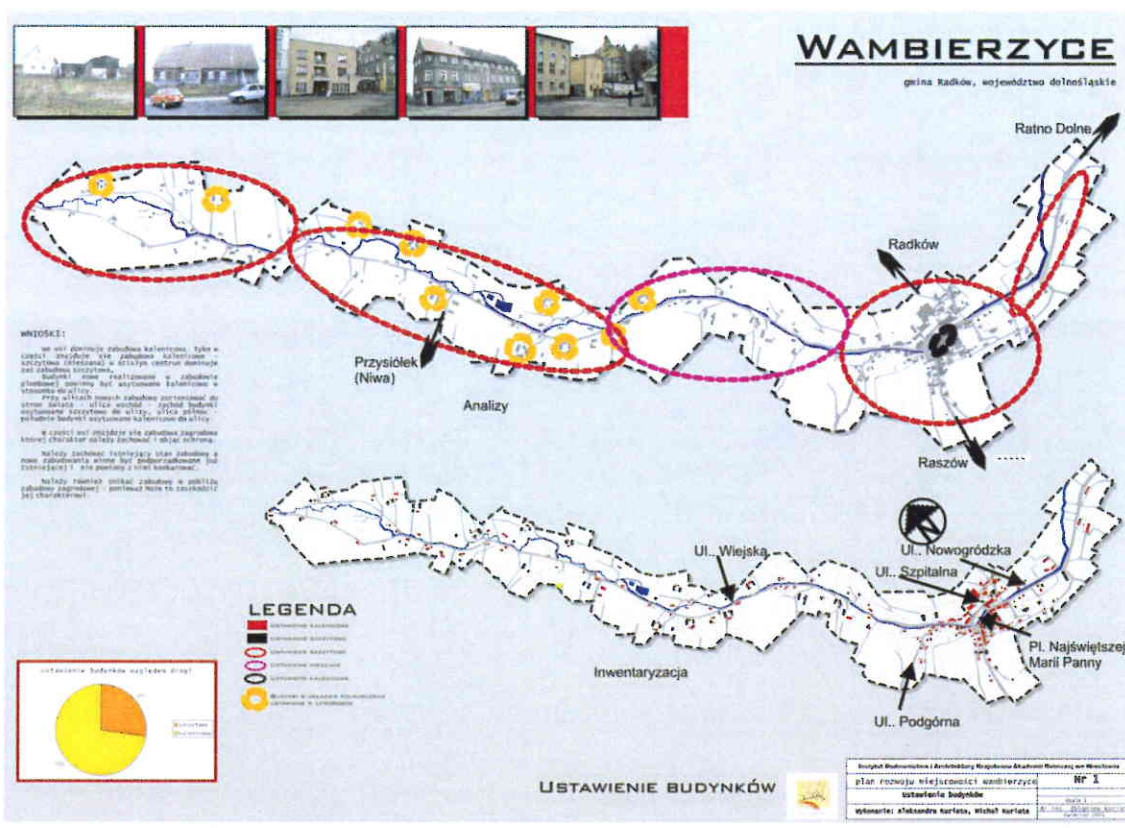
Data przełomową w dziejach Wambierzyc jest rok 1677, kiedy to właścicielem osady został Daniel Paschazjusz von Osterberg, który postanowił stworzyć w swoich dobrach jakby miniaturę świętego miasta Jerozolimy. Do tego celu doskonale nadawały się Wambierzyce, słynne już z cudownych łask. W 1681 roku na okolicznych wzgórzach stanęło kilkanaście kaplic zmieniając Wambierzycki ośrodek kultu maryjnego na maryjno-kalwaryjski.

Jedną z większych atrakcji Wambierzyc jest zespół ruchomych szopek będących efektem kilkudziesięcioletniej pracy ślusarza Longina Wittiga, którą rozpoczął w 1882 roku. Po jego śmierci prace kontynuował jego syn. Dziś zbiór ruchomych szopek autorstwa Longina i Hermanna Wittigów wpisane na trwałe do kanonu zabytków wambierzyckich. W skład szopek wchodzi 800 lipowych figurek ludzi i zwierząt z czego 500 poruszanych przez mechanizmy ciężarowe. Szczególnie intrygująca jest miniatura kopalni z XIX wieku.

Od 1693 roku odbywają się w Wambierzycach inscenizacje Męki Pańskiej i wydarzenia Wielkiego Piątku, a także uroczystości związane ze Zmartwychwstaniem, dlatego warto wybrać się tam na Wielkanoc.

W górnej części wsi w gospodarstwie należącym do byłego sołtysa znajduje się nietypowe muzeum – zbiór różnych przedmiotów gospodarstwa domowego, nie tylko rolniczego. Obok znajdują się zagrody z danielami, dzikami, strusiami i innymi zwierzętami.

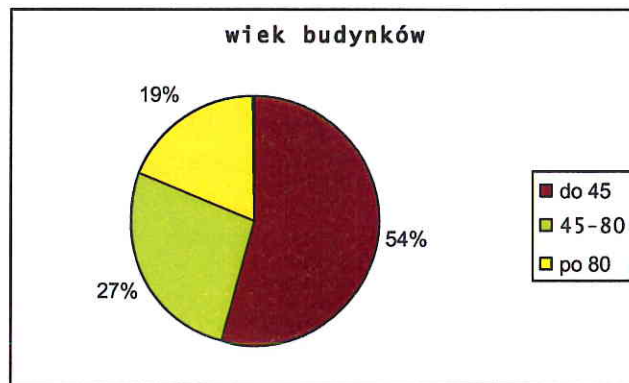
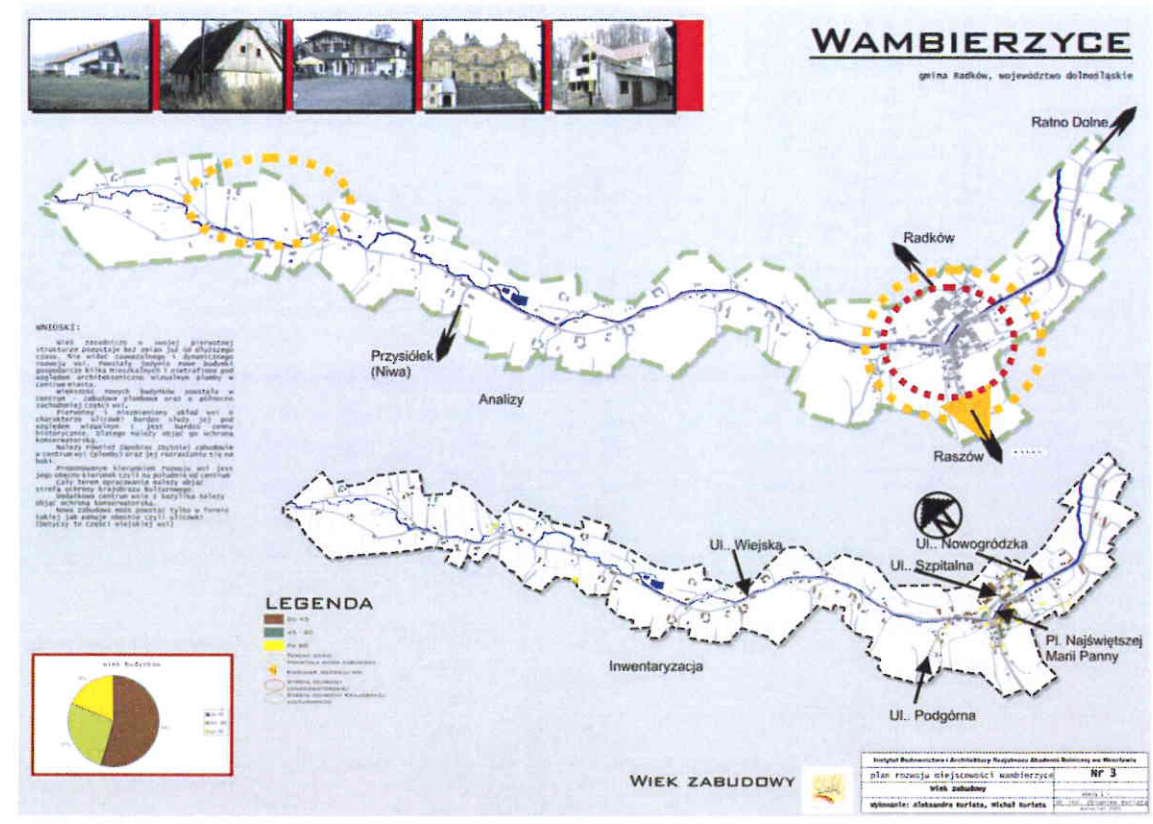
II.3. Układ przestrzenny wsi

Budynki nowe realizowane w zabudowie plombowej powinny być usytuowane kalenicowo w stosunku do ulicy. Przy ulicach nowych zabudowę powinno się zorientować stroną świata - ulica wschód - zachód budynki usytuowane szczytowo do ulicy, ulica północ - południe budynki usytuowane kalenicowo do ulicy. W części wsi znajduje się zabudowa zagrodowa, której charakter należy zachować i objąć ochroną.

Należy zachować istniejący stan zabudowy, a nowe zabudowania winne być podporządkowane już istniejącej i nie powinny z nią konkurować. Należy również unikać zabudowy w pobliżu zabudowy zagrodowej - ponieważ może to zaszkodzić jej charakterowi.

ZABUDOWA:

WNIOSKI:

Pierwotny i niezmienny układ wsi o charakterze ulicówki bardzo służy jej pod względem wizualnym i jest bardzo cenny historycznie. Dlatego należy objąć go ochroną konserwatorską. Należy również zapobiec zbytniej zabudowie w centrum wsi (plomby) oraz jej rozrastaniu się na boki. Proponowanym kierunkiem rozwoju wsi jest jego obecny kierunek czyli na południe od centrum. Centrum wsi z bazyliką objęto ochroną konserwatorską.

Nowa zabudowa może powstać tylko w formie takiej jak panuje obecnie czyli ulicówki - dotyczy to części wiejskiej miejscowości.

III. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości.

III.1. *Kapitał społeczny i ludzki*

Jak na niewielką powierzchniowo miejscowość Wambierzyce mają sporą liczbę twórców, którzy wnoszą wiele do wspólnego dorobku kulturowego wsi. Większość z nich to przedstawiciele młodego pokolenia, którzy odkryli w sobie pewne umiejętności i tworząc, rozwijają je. Ale są i starsi przekazujący swoje doświadczenie młodym:

1. Bogdan Krawiec – cechą charakterystyczną twórczości pana Krawca jest malowanie wyrzeźbionych figur, a także stosowanie łączenia elementów rzeźb w całość. Jego prace można podzielić na kilka grup. Dość liczną grupę stanowią postacie biblijne, ale stworzył również postać m.in. Adama Małysza podczas skoku narciarskiego. Próbował również sił w płaskorzeźbach, stanowiących cykle przedstawiające rośliny, zwierzęta. Wszystkie są kolorowane.
2. Zofia Marduła – zdolności manualne do różnych robótek ręcznych odziedziczyła po mamie. Prace rękodzielnicze podzielić można na trzy grupy. Pierwsze to szydełkowanie poduszek o różnych rozmiarach, serwety i serwetki, obrabiane kolorową włóczką wydmuszki czy chusty wykończone frędzlami. Drugą grupę prac stanowią hafty zarówno białe jak i kolorowe. Bogactwo ich wzorów zaskakuje oglądających. Ostatnia grupa prac jest wyszywana różnymi ściegami m.in. łańcuszkowym, pełnym i za igłą.
3. Anna Siusta – z przyjemnością oddaje się zajęciu haftowania. Tematyka prac jest bardzo różnorodna przez postacie, krajobrazy i inne. Preferuje haft krzyżykowy i gobelinowy wełną.
4. Mieczysław Wójcik – jego pasją jest rzeźbienie, robienie ludzików i zwierząt z kawałków drewna. Najchętniej rzeźbi w lipie, która jest sezonowana co najmniej 3 lata, używając nożyka i dłut. Poza tym z niezwykłą precyzją wyposażył swój dom w ramy luster, kinkiety, kwietniki, boazerie. Robi również odlewy betonowe w formie donic na kwiaty do ogrodu.
5. Maria i Bogdan Pasternak – specjalizują się w wykonywaniu kartek okolicznościowych, oraz wykonywanych z wielką precyzją papierowych ozdób choinkowych.
6. Anna Cinińska – swój wolny czas spędza przy robótkach na drutach oraz tworząc na szydełku piękne, wzory serwetek, serwet i obrusów.

Rolę centrum kultury pełni w miejscowości Biblioteka Publiczna. Organizuje szereg spotkań z ciekawymi ludźmi oraz wystawy prac twórców i artystów z terenu miejscowości okolicy i gminy Radków.

W miejscowości funkcjonuje Koło Gospodyń Wiejskich, które efektywnie pracuje na konto całej wsi od prawie trzydziestu lat. Bierze udział w organizowanych gminnych jarmarkach wielkanocnych i bożonarodzeniowych oraz dożynkach. Jest inicjatorem wiejskich wydarzeń jak „majówka”, „noc świętojańska” czy „święto cukinii”.

Wambierzyckie Koło Gospodyń Wiejskich

W 2015 roku działalność rozpoczął zespół instrumentalno-wokalny o niezwyklej nazwie „Tercet Niekoniecznie Geriatryczny i nie tylko”. Członkowie zespołu wykonują covey największych przebojów znanych wokalistów oraz legendarnych zespołów. Mogą pochwalić się również własnymi utworami. Swoją spontanicznością i aranżacją utworów porywają do tańca wszystkie pokolenia. Występują nie tylko lokalnie, ale są również zapraszani na imprezy regionalne.

Ponadto nad bezpieczeństwem mieszkańców czuwa Ochotnicza Straż Pożarna, która w Wambierzycach działa od 70 lat. Poza działaniami ratowniczo-gaśniczymi, organizuje zabawy okolicznościowe oraz imprezy integracyjne z zaprzyjaźnionymi strażakami z Czech. Podczas licznych uroczystości gminnych i kościelnych aktywnie włącza się w ich organizację, kieruje ruchem i dba o bezpieczeństwo mieszkańców i przyjeżdżających pielgrzymów.

Zespół wokalno-instrumentalny „Tercet Niekoniecznie Geriatryczny i nie tylko”

Jeśli chodzi o działalność sportową na obszarze miejscowości dużym zaangażowaniem wyróżnia się Wambierzycki Ludowy Klub Sportowy. Piłkarze trenują zarówno na kompleksie sportowym „Orlik” jak i na boisku trawiastym przy ul. Wiejskiej.

Członkowie klubu angażują się w pomoc przy organizacji nie tylko imprez sportowych, ale również wydarzeń kulturalnych i parafialnych.

Wambierzycycki Ludowy Klub Sportowy

Inną alternatywą na aktywny wypoczynek, który prowadzi do zwiększenia i utrzymania wysokiej formy fizycznej i utraty zbędnych kilogramów jest możliwość korzystania z świetnie wyposażonej siłowni. Urządzenia spełniające normy bezpieczeństwa zostały zakupione do obiektu Wiejskiego Centrum Kultury, Integracji i Rekreacji.

Wiejskie Centrum Kultury, Integracji i Rekreacji w Wambierzycach

Obiekt ten został wyremontowany przy udziale środków unijnych w 2011 roku. Kapitałny remont spowodował, że obiektowi nadano nowe funkcje i wprowadzono dla mieszkańców ofertę tzw. lokalnego centrum fitness i siłowni. Dzięki temu szczególnie dla pań chcących zadbać o sylwetkę prowadzone są na piętrze w sali gimnastycznej zajęcia aerobiku. Mieszkańcy mają również możliwość korzystania z kompleksu boisk „Orlik”, a dzieci spędzenia czasu na dwóch placach zabaw.

Kompleks boisk „Orlik” przy ul. Szpitalnej

W miejscowości działa również Fundacja Odnowy i Modernizacji Wambierzyc, która poprzez realizację swoich zadań statutowych przyczynia się do zbiórki środków pieniężnych na remont obiektów zabytkowych.

Z całą pewnością duży wpływ na mieszkańców i rozwój miejscowości mają Bracia Mniejsi z Prowincji Św. Jadwigi – zwani Franciszkanami. Po kilkudziesięciu latach sprawowania opieki nad wambierzycyckim sanktuarium przez Księża Jezuitów i 17 latach pobytu w Wambierzycach Księża diecezjalnych to właśnie im powierzono Dekretem JE Ks. Bp. Ignacego Deca, ordynariusza diecezji świdnickiej, parafię Nawiedzenia NMP w Wambierzycach i opiekę nad sanktuarium.

Pierwsza wspólnota franciszkańska w Wambierzycach

Pierwsi bracia przybyli do Wambierzyc 25 czerwca 2007 i od tego dnia sprawują posługę duszpasterską, prowadząc jednocześnie prace konserwatorsko – budowlane na kalwarii, remont Bazyliki i inne prace mające na celu ratowanie zabytkowych obiektów sakralnych i dzieł sztuki kościelnej stanowiących znaczącą część dziedzictwa narodowego.

III.2. Dziedzictwo kulturowe

*Sanktuarium Matki Bożej Wambierzyckiej Królowej Rodzin
i Patronki Ziemi Kłodzkiej*

Powstanie w Wambierzycach Sanktuarium Maryjnego związane jest z XII-sto wiecznym przekazem, jakoby niewidomy Jan z Raszewa w tym miejscu odzyskał wzrok, modląc się przed figurką Maryi z Dzieciątkiem, umieszczonej na potężnej lipie. Wieść o cudownym wydarzeniu rozeszła się szybko. Do figurki zaczęły przybywać coraz większe grupy pielgrzymów.

Figura Matki Bożej Wambierzyckiej Królowej Rodzin (XII/XIII w.)

Dla ułatwienia praktyk religijnych u stóp lipy z figurką ufundowano kamienny ołtarz, kropielnicę i lichtarz (przechowywane obecnie w krużgankach bazyliki). Wybudowany w miejscu drewnianej kaplicy z 1263 roku, kościół Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny z początku XVII wieku nabrał ciekawej barokowej architektury (krużganki dookoła owalnej nawy, 11 kaplic). W latach 1695-1711 wzniesiona została nowa świątynia, która w wyniku wadliwej konstrukcji już w 1715 r. została zburzona. Obecna świątynia została wybudowana w latach 1715-1720. Konsekracja kościoła nastąpiła w roku 1720, w 1721 wykonano we wnętrzu ławki, w 1724 ukończono budowę schodów przed fasadą, a w 1725 rzeźbiarz Karol Sebastian Flaker wykonał ołtarz główny i ambonę. Jeszcze w tym samym roku, nowy właściciel Wambierzyc hr. Franciszek von Götzen przystąpił do odbudowy kościoła. Budowla wzniesiona w latach 1715 - 20 przetrwała do czasów obecnych.

Na początku XX wieku zainstalowano na fasadzie oświetlenie 1390 żarówek rozmieszczonych w charakterystycznych miejscach głównych podziałów architektonicznych.

Bazylika Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny – iluminacja

Współcześnie wambierzyckie Sanktuarium Maryjne jest jednym z najważniejszych na Dolnym Śląsku. We wnętrzu znajduje się wykonana z drewna lipowego figurka Matki Boskiej Królowej Rodzin (datowana na XIV wiek, inne źródła XIII wiek) ukoronowana w 1980 roku. W roku 1936 papież Pius XI podniósł godność świątyni do rangi bazyliki mniejszej. Kościół góruje nad niewielkim rynkiem, z którego prowadzi do niego 57 schodów o symbolicznym znaczeniu: 9 (liczba chórów anielskich) + 33 (wiek Chrystusa w chwili ukrzyżowania) + 15 (wiek Marii w chwili poczęcia Chrystusa). Jest to budowla centralna z owalną nawą otoczoną emporami, nakryta sklepieniem, w którym znajdują się liczne lunety. Poprzecznie ustawione prezbiterium nakryte jest kopułą z latarniami. Kościół otoczony jest krążkami, przy których znajdują się kaplice. Szczególnie atrakcyjna jest elewacja frontowa kościoła zdobiona dynamicznymi gzymsami, pilastrami, rzeźbami.

Duże zainteresowanie zwiedzających budzi ruchoma szopka. Mieści się ona w budynku u podnóża Kalwarii. Tradycje budowy ruchomych szopek w Wambierzycach sięgają XVIII wieku. Obecna szopka powstała w drugiej połowie XIX wieku, a jej twórcą jest Longinus Wittig, ślusarz z zawodu, a rzeźbiarz z zamiłowania.

Wambierzycka Ruchoma Szopka

Traktując struganie lipowych figurek jako życiowe hobby Longinus przez 28 lat wyrzeźbił ok. 800 postaci, z tego 300 jest ruchomych. Napęd stanowi zachowany w dobrym stanie technicznym mechanizm zegara wagowego. Obok pięciu scen o tematyce religijnej (Boże Narodzenie, sceny z życia Jezusa, Święta Rodzina i sceny Męki Pańskiej) dwie sceny przedstawiają pionowy przekrój kopalni węgla kamiennego oraz zabawę ludową.

Kolejnym elementem wambierzyckiego ośrodka kultowego jest Kalwaria założona w latach 1683-1708 przez Daniela Osterberga ówczesnego właściciela Wambierzyc. W roku 1698 za Kaplicą Matki Bożej Bolesnej powstał domek pustelnika. W latach 1769-1775 przebudowano tzw. Wielkie Schody na Górze Kalwarii. W roku 1885 nastąpiła ostatnia już na szeroką skalę zakrojona przebudowa zespołu pielgrzymkowego Wambierzyc. Na przełomie XIX i XX stulecia prawie wszystkie kaplice wyposażono w naturalistyczne polichromowane drewniane figury, będące dziełem rzeźbiarzy tyrolskich. Do dziś przetrwało 79 kaplic oraz liczne figury, krzyże oraz bramy. Odtworzono tu wiele miejsc znanych ze Starego i Nowego Testamentu, między innymi: Studnię Bethsabee, Sádzawkę Silhoe, bramę Gethsemane, Gihon i Owczą. Centralny plac to Dolina Józefata.

Aniołowie usługują Jezusowi

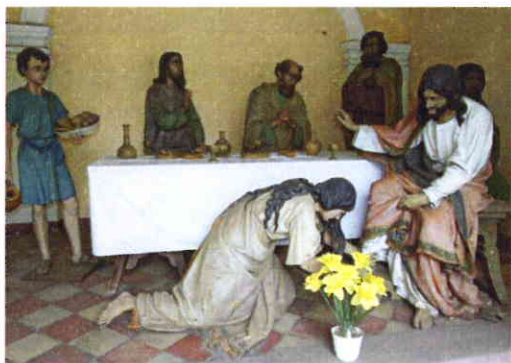
Niewdzięczne miasto rodzinne

Jezus głosi zmartwychwstanie

Ścięcie św. Jakuba

Jezus w gościnie u Faryzeusza

Jezus umywa nogi Apostołom

Jezus zastaje uczniów śpiących

Mojżesz pod krzewem gorejącym

Sadzawka Betsaidy

Studnia Maryi

Dom Annasza

Jezus cierniem koronowany

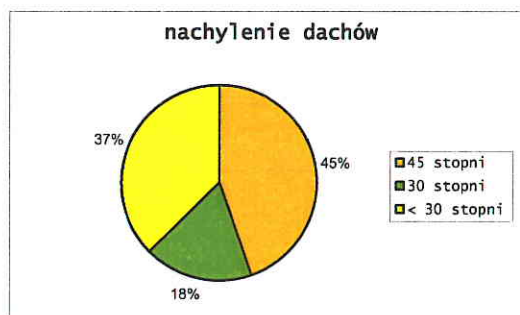
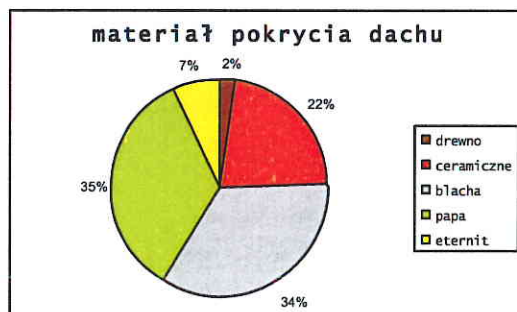
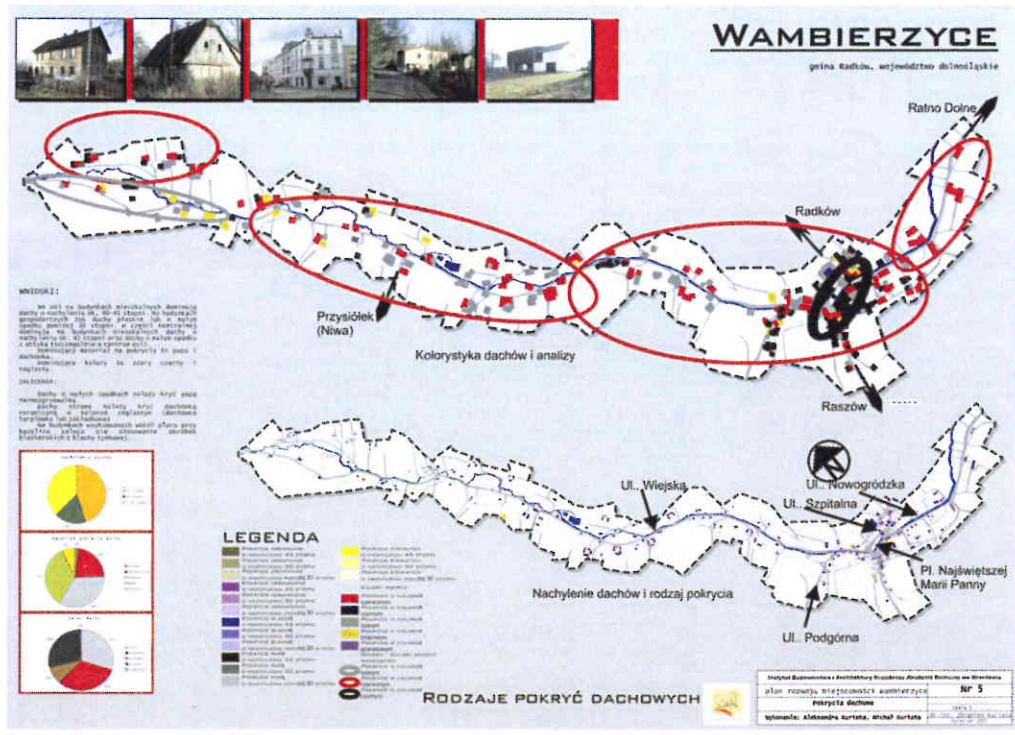
Brama w Dolinie Jozafata

Brama sądu

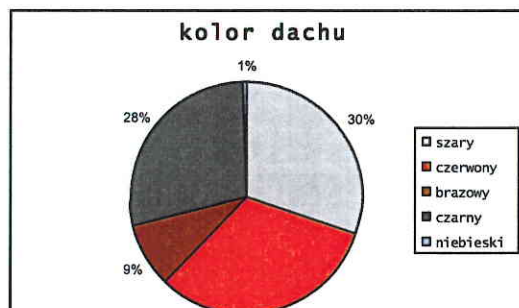
III.3. Infrastruktura techniczna

III.3.1. Dachy

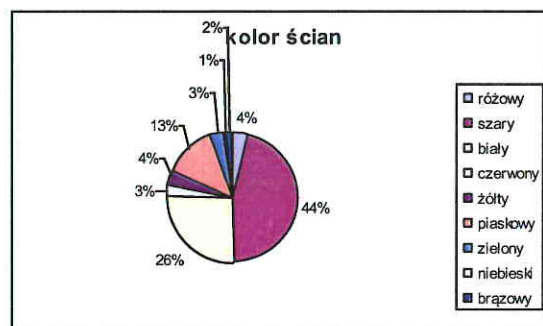
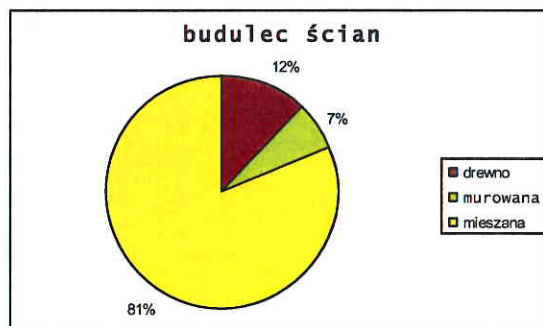
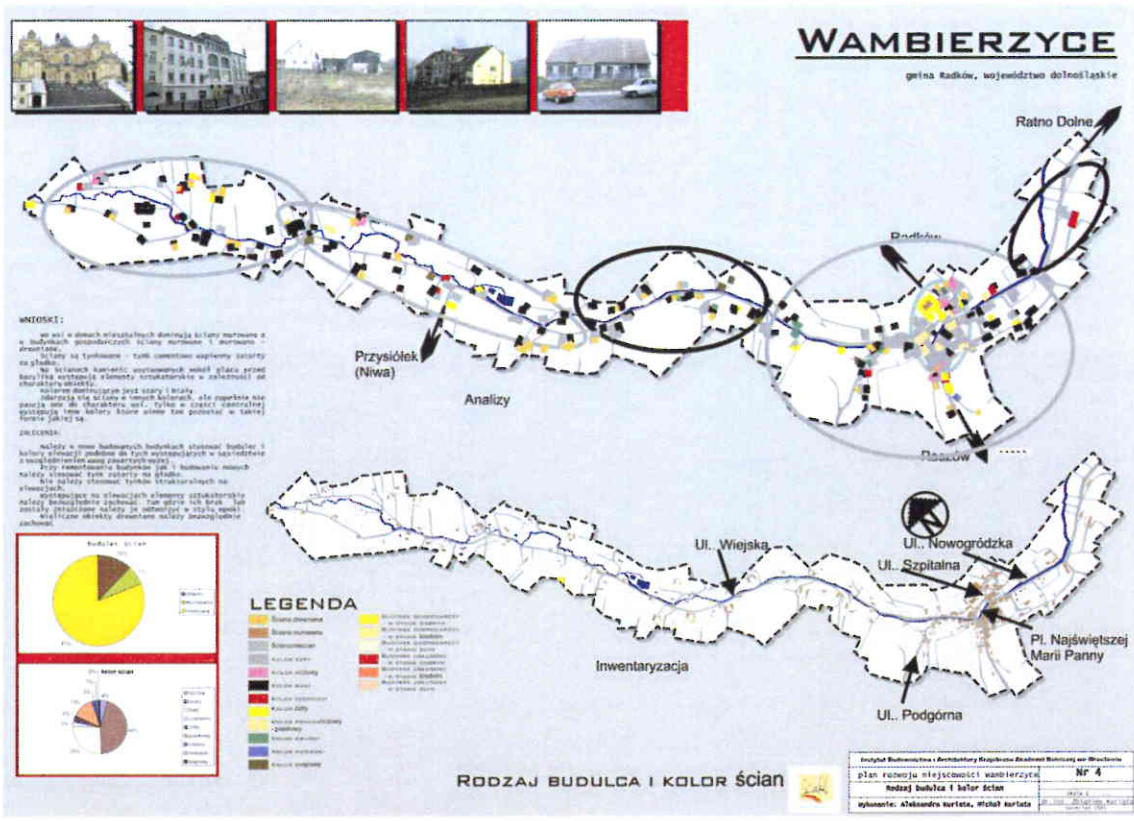

WNIOSKI:

Dachy o małych spadkach należy kryć papą termozgrzewalną. Dachy strome należy kryć dachówką ceramiczną w kolorze ceglastym (dachówka karpiówka lub zakładkowa). Na budynkach usytuowanych wokół placu przy bazylice zaleca się stosowanie obróbek blacharskich z blachy cynkowej

III.3.2. Ściany

WNIOSKI:

Należy w nowo budowanych budynkach stosować budulec i kolory elewacji podobne do tych występujących w sąsiedztwie z uwzględnieniem uwag zawartych wyżej. Przy remontowaniu budynków jak i budowaniu nowych należy stosować tynk zatarty na gładko. Nie należy stosować tynków strukturalnych na elewacjach. Występujące na elewacjach elementy sztukatorskie należy bezwzględnie zachować. Tam gdzie ich brak lub zostały zniszczone należy je odtworzyć w stylu epoki.

III.3.3. Detale w architekturze

a) charakterystyczne szczyty domów:

b) charakterystyczne otwory okienne:

c) ciekawe bramy przejazdowe :

d) kamienice w rynku z ciekawymi zdobieniami ścian frontowych :

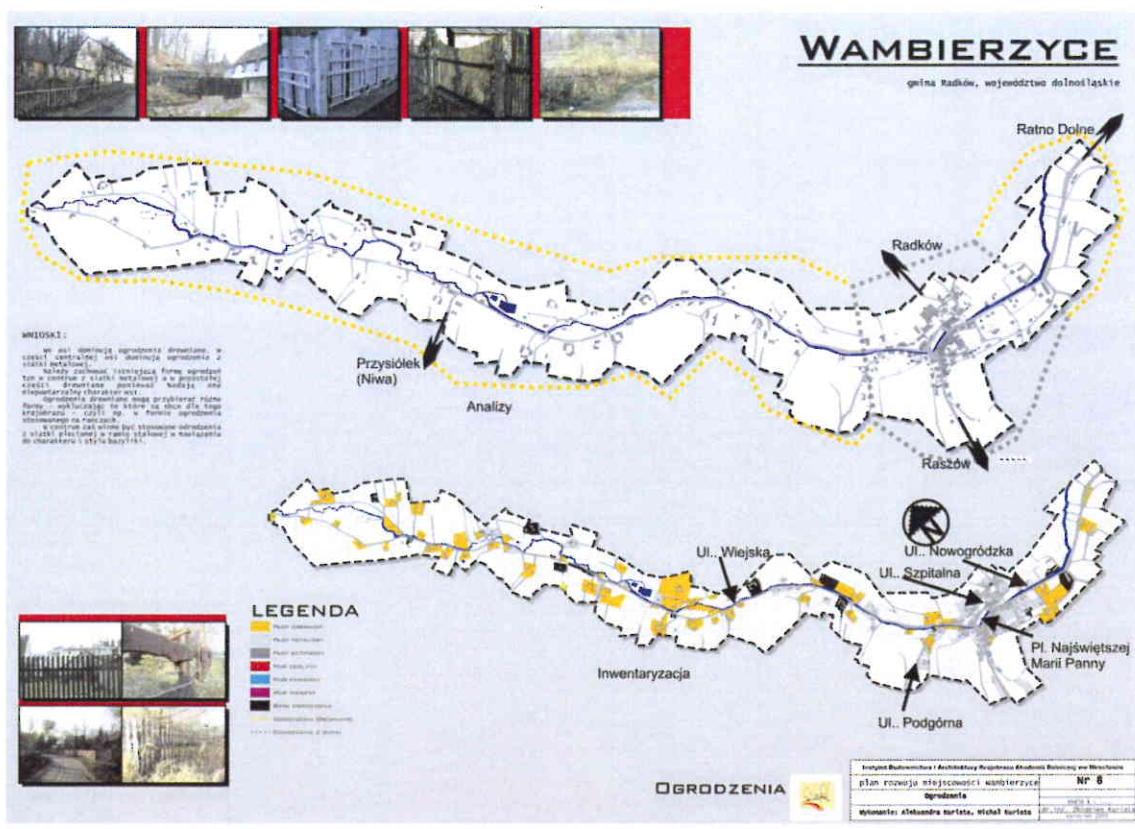

e) inne ciekawe elementy :

III.3.4. Ogrodzenia

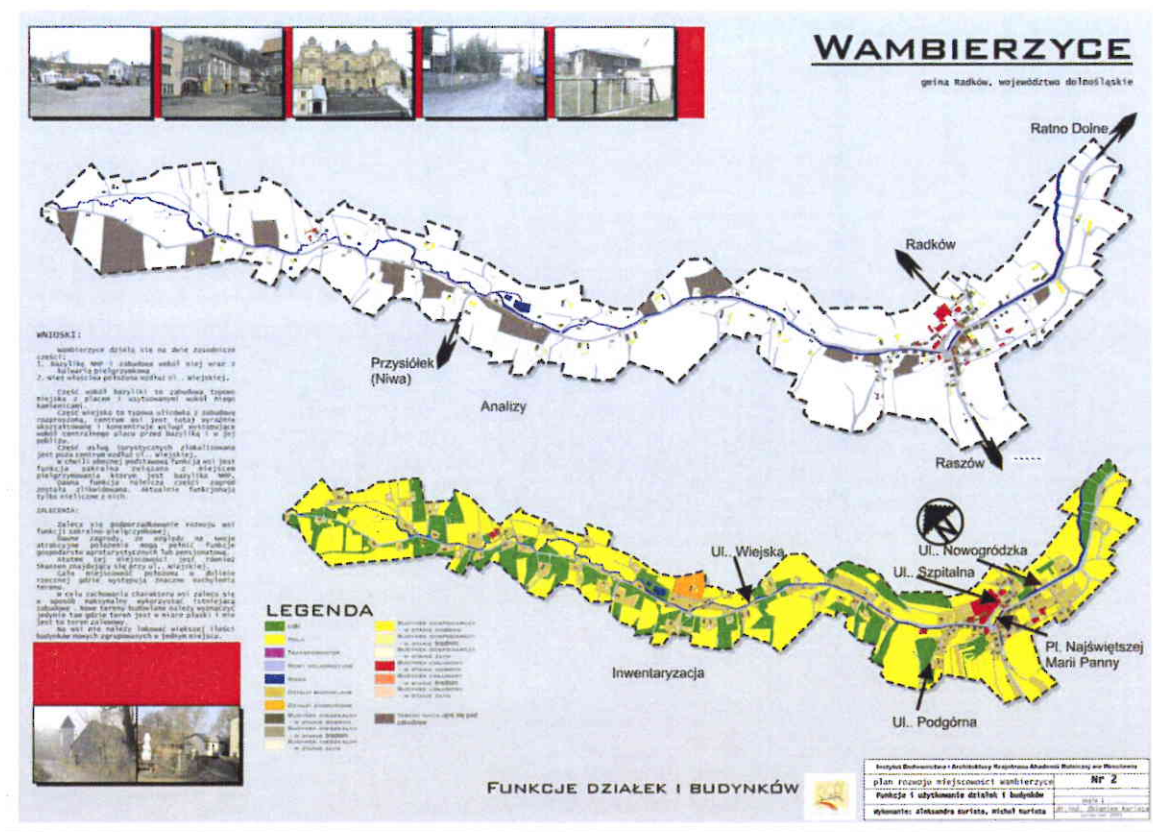

WNIOSKI:

W części centralnej wsi dominują ogrodzenia z siatki metalowej. Należy zachować istniejącą formę jeszcze istniejących ogrodzeń drewnianych ponieważ nadają one niepowtarzalny charakter wsi. Ogrodzenia drewniane mogą przybierać różne formy – wykluczając te, które są obce dla tego krajobrazu - czyli np. w formie ogrodzenia stosowanego na ranczach.

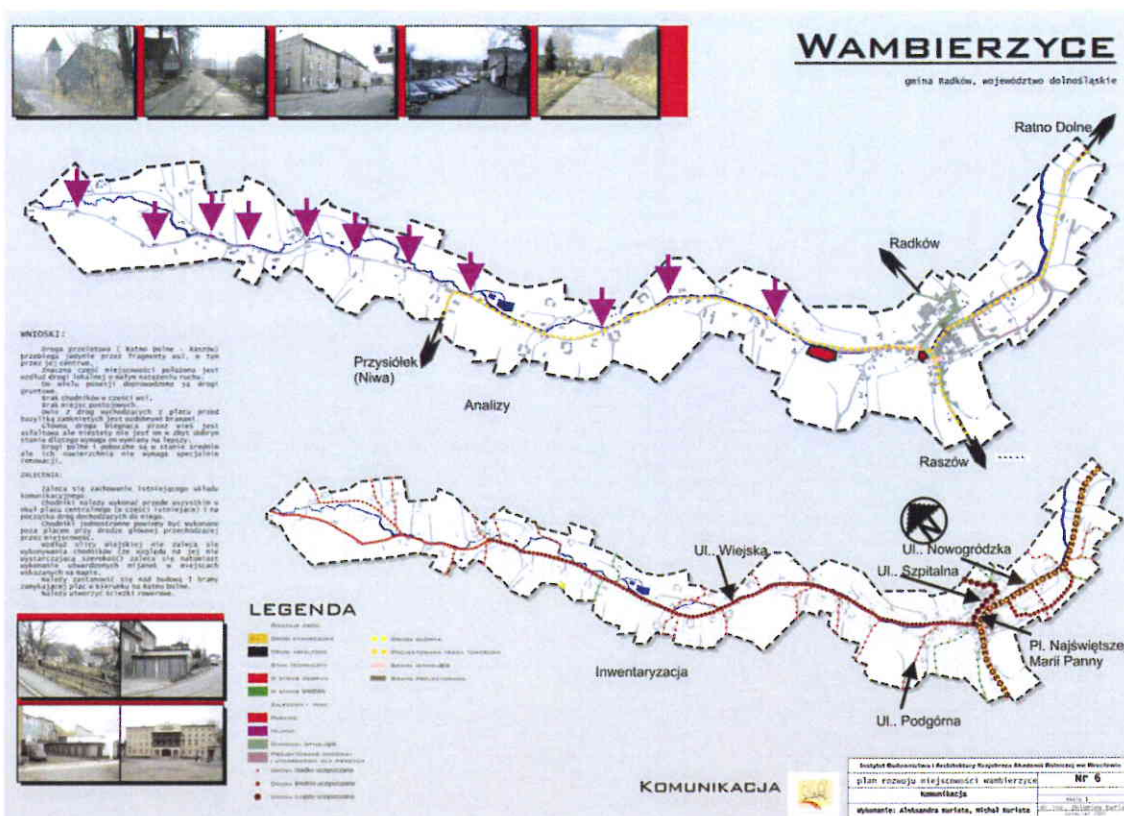
III.3.5. Funkcje działek i budynków

WNIOSKI:

Zaleca się podporządkowanie rozwoju wsi funkcji sakralno-pielgrzymkowej. Dawne zagrody, ze względu na swoje atrakcyjne położenie mogą pełnić funkcje gospodarstw agroturystycznych lub pensjonatów. Atutem tej miejscowości jest również skansen znajdujący się przy ulicy Wiejskiej. W celu zachowania charakteru wsi zaleca się w sposób maksymalny wykorzystać istniejącą zabudowę. Nowe tereny budowlane należy wyznaczyć jedynie tam gdzie teren jest w miarę płaski i nie jest to teren zalewowy. Na wsi nie należy lokować większej ilości budynków nowych, zgrupowanych w jednym miejscu.

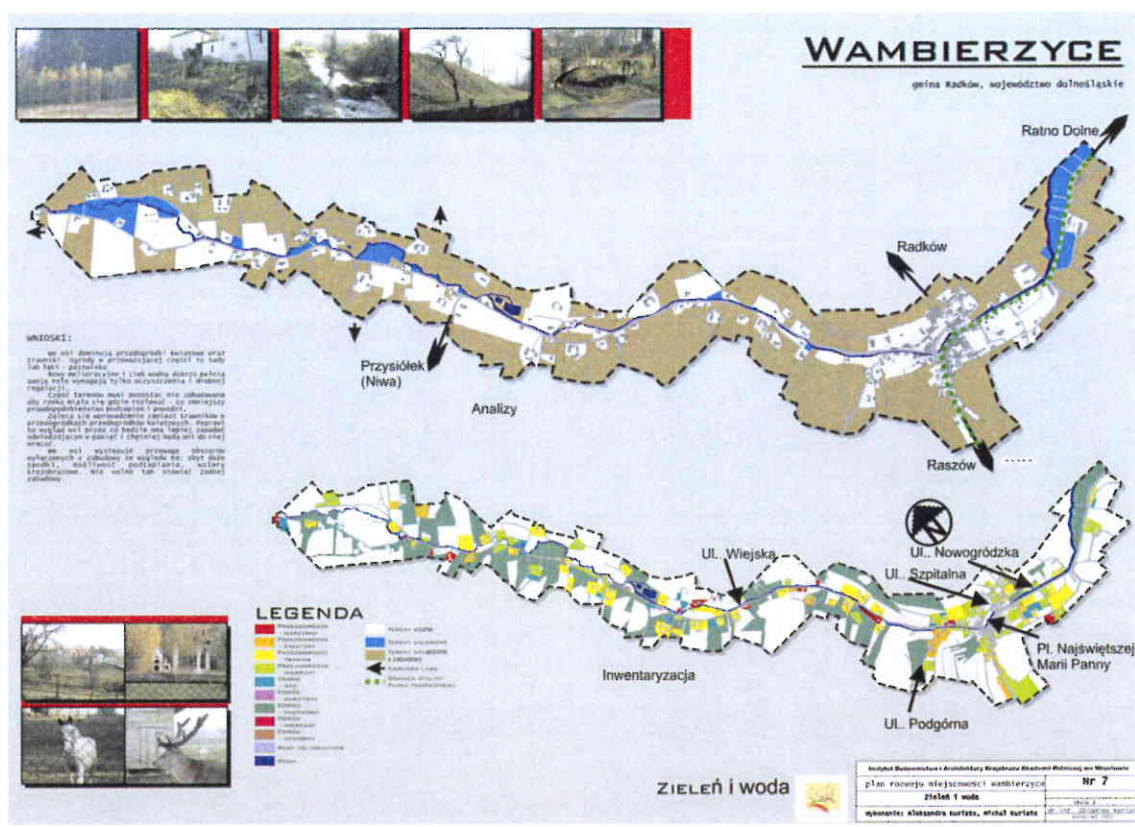
III.3.6. Komunikacja i infrastruktura

WNIOSKI:

Zaleca się zachowanie istniejącego układu komunikacyjnego. Chodniki należy wykonać przede wszystkim wokół placu centralnego (w części istniejącej) i na początku dróg dochodzących do niego. Chodniki jednostronne powinny być wykonane poza placem przy drodze głównej przechodzącej przez miejscowość. Wzdłuż ulicy Wiejskiej nie zaleca się wykonywania chodników (ze względu na jej nie wystarczającą szerokość) zaleca się natomiast wykonanie utwardzonych mijanek w miejscach wskazanych na mapie. Należy zastanowić się nad budową 3 bramy zamykającej plac w kierunku na Ratno Dolne. Należy utworzyć ścieżki rowerowe. Zaleca się zachowanie istniejącego układu komunikacyjnego. Chodniki należy wykonać przede wszystkim wokół placu centralnego (w części istniejącej) i na początku dróg dochodzących do niego. Chodniki jednostronne powinny być wykonane poza placem przy drodze głównej przechodzącej przez miejscowość.

III.4. Zasoby przyrodnicze

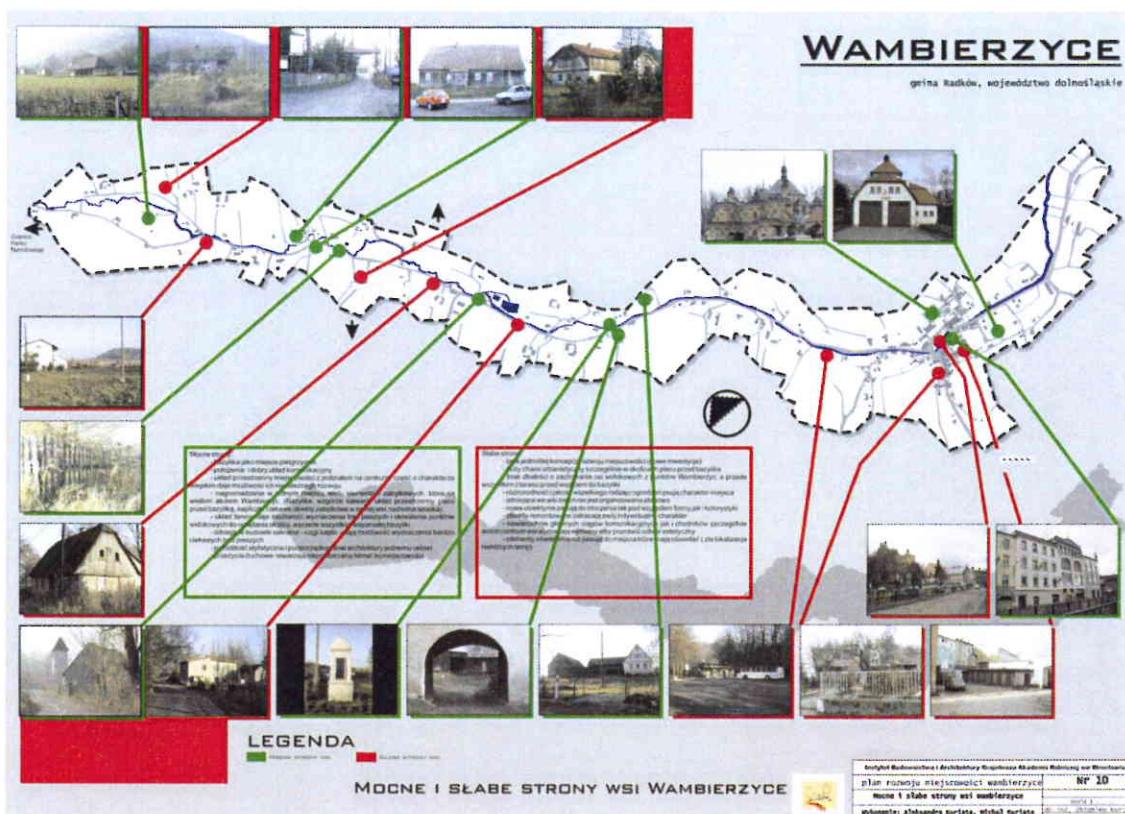
WNIOSKI:

Rowy melioracyjne i ciek wodny dobrze pełnią swoją rolę wymagają tylko oczyszczenia i drobnej regulacji. Część terenów musi pozostać nie zabudowana, aby rzeka miała się gdzie rozlewać – co zmniejszy prawdopodobieństwo podtopień i powodzi. Zaleca się wprowadzenie zamiast trawników w ogródkach, przedogródków kwiatowych. Poprawi to wygląd wsi przez co będzie ona lepiej zapadać odwiedzającym w pamięć i chętniej będą oni do niej wracać.

We wsi występuje przewaga obszarów wyłączonych z zabudowy ze względu na: zbyt duże spadki, możliwość podtapiania, walory krajobrazowe. Nie wolno tam stawiać żadnej zabudowy.

IV. Mocne i słabe strony wsi

Mocne strony:

- Bazylika jako miejsce pielgrzymek
- położenie i dobry układ komunikacyjny
- układ przestrzenny miejscowości z podziałem na centrum i część o charakterze wiejskim daje możliwość ich niezależnego rozwoju
- nagromadzenie w jednym miejscu wielu unikatowych elementów zabytkowych, które są wielkim atutem Wambierzyc (bazylika, wzgórze kalwarii, układ przestrzenny placu przed bazyliką, kapliczki, ciekawe obiekty zabytkowe w samej wsi, ruchoma szopka)
- układ ramy krajobrazowej daje możliwość wyznaczenia tras pieszych i określenia punktów widokowych do oglądania okolicy
- występowanie cennych elementów przyrodniczych w bezpośrednim otoczeniu miejscowości
- bardzo dobrze rozwinięta baza noclegowa we wsi, umożliwiająca pobyt 350 osobom jednocześnie
- dobrze rozwinięta, zróżnicowana i łatwo dostępna baza gastronomiczna
- przenikanie się elementów religijnych z życiem codziennym wsi oraz nazwy obiektów oraz cieków wodnych niezaprzeczalnie odnoszą się do miasta Jerozolima, stąd też propagowanie hasła „Dolnośląska Jerozolima” dających
- przeżycia duchowe - stwarzają niepowtarzalny klimat tej miejscowości

Słabe strony:

- duży chaos urbanistyczny szczególnie biorąc pod uwagę zakres przekształceń oraz stan techniczny
- zanieczyszczenia wizualne w postaci reklam, plakatów w miejscach do tego nie przeznaczonych
- brak dbałości o zachowanie osi widokowych z punktów Wambierzyc, a przede wszystkim z taras przed wejściem do bazyliki
- różnorodność i jakość wszelkiego rodzaju ogrodzeń psująca charakter miejsca
- istniejąca we wsi zieleń nie jest organizowana planowo
- nowe obiekty nie pasują do otoczenia tak pod względem formy jak i kolorystyki
- obiekty remontowane zatracają swój indywidualny charakter
- nawierzchnie głównych ciągów komunikacyjnych jak i chodników szczególnie wokół centrum wsi wymagają wymiany, aby poprawić odbiór estetyczny
- elementy oświetlenia nie pasują do miejsca, które mają oświetlać (zły wygląd niektórych lamp)
- brak miejsc parkingowych w okresie wzmożonego ruchu turystycznego

V. Opis i charakterystyka obszaru o szczególnym znaczeniu dla mieszkańców.

Obszarem sprzyjającym nawiązywaniu kontaktów społecznych oraz o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców Wambierzyc jest niewątpliwie część centralna wsi. Od bazyliki po kalwarię z zachowanymi uliczkami, bramami, wkomponowanymi w otoczenie zabytkowymi kapliczkami. Cała struktura tego obszaru kształtowana była przez lata na wzór Jerozolimy. Ta niespotykana wyjątkowość tego obszaru jest niezaprzeczalnie powodem odwiedzin setek tysięcy turystów i pielgrzymów rocznie.

Tutaj nie da się oddzielić życia świeckiego od elementów religijnych. I tak tworzący spójną całość z zabytkową bramą obiekt Wiejskiego Centrum Kultury, Integracji i Rekreacji stanowi wraz z pobliską remizą strażacką miejsce życia kulturowo-rekreacyjno-społecznego wsi. Bazylika jest oczywistym miejscem pielgrzymek i kultu maryjnego. Obok Dom Pielgrzyma stanowiący jeden z elementów dobrze rozwiniętej we wsi bazy noclegowo-gastronomicznej. Aby stworzyć zarówno mieszkańcom jak i przyjezdnym miejsce przyjazne estetycznie i funkcjonalnie wymagane jest zwiększenie ładunku przestrzennego poprzez dopasowanie do otoczenia elewacji budynków, dachów, ogrodzenia zarówno w zakresie kolorystyki jak i użytych materiałów oraz stworzenie i wdrożenie spójnego systemu informacji wizualnej.

Oczywistym więc jest, że centralne miejsce wymaga rewitalizacji.

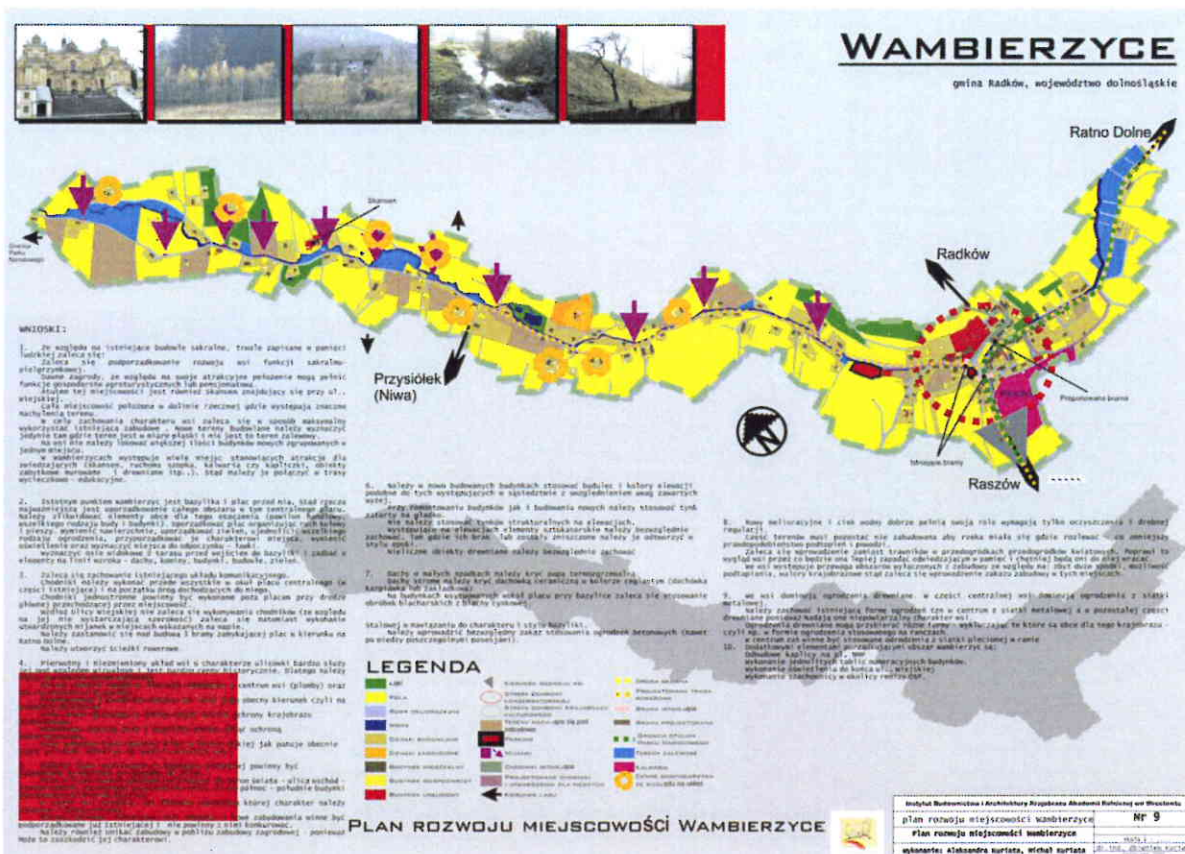

Centrum Wambierzyc

Plac w centrum wykorzystywany jest do organizowania wielu imprez okolicznościowych jak odpusty parafialne, festiwale słodkości, zloty motocyklowe, pikniki festyny rodzinne itp. Szczególnie podczas organizacji wydarzeń plenerowych bardzo widoczna jest potrzeba budowy parkingów, zaplecza sanitarnego oraz ławek, koszy na śmieci czy chociażby stojaków na rowery.

Zainwestowanie w wyżej wskazany obszar przyczyni się do stworzenia estetycznie poukładanej przestrzeni, zachowującej niepowtarzalny charakter architektoniczny, podniesie standard i dostępność do obiektów zarówno dla mieszkańców jak i turystów, przyczyni się do rozwoju kulturalno-sportowo-rekreacyjnego wsi, poprawi komfort i bezpieczeństwo życia mieszkańców oraz zmieni wizerunek Wambierzyc tak znacząco, że miejscowość będzie jeszcze bardziej rozpoznawalna w Polsce i na świecie.

VI. Kierunki rozwoju

WNIOSKI DOTYCZĄCE SZANS I ZAGROŻEŃ ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI:

- konsekwentnie dążyć do spełnienia kryteriów ostatecznych udziału w ogólnopolskiej Sieci Najciekawszych Wsi,
- ujednolicić szatę informacyjną, szczególnie szyldy i reklamy,
- podporządkować rozwój wsi funkcji sakralno-pielgrzymkowej,
- wykorzystać dawne zagrody, ze względu na swoje atrakcyjne położenie, aby pełniły funkcje gospodarstw agroturystycznych lub pensjonatów,
- w celu zachowania charakteru wsi zaleca się w sposób maksymalny wykorzystać istniejącą zabudowę; nowe tereny budowlane należy wyznaczyć jedynie tam gdzie teren jest w miarę płaski i nie jest to teren zalewowy,
- na wsi nie należy lokować większej ilości budynków nowych zgrupowanych w jednym miejscu,
- objąć monitoringiem Kalwarię,
- w Wambierzycach występuje wiele miejsc stanowiących atrakcje dla zwiedzających (skansen, ruchoma szopka, kalwaria czy kapliczki, obiekty zabytkowe murowane i drewniane itp.) stąd należy je połączyć w trasę narracyjną wycieczkowo – edukacyjną,
- istotnym punktem jest część centralna Wambierzyc z bazyliką i placem przed nią, stąd rzeczą najważniejszą jest uporządkowanie całego obszaru w tym placu; należy zlikwidować elementy obce dla tego otoczenia (pawilon handlowy, wszelkiego rodzaju budy); uporządkować plac organizując ruch pieszki i kołowy; wymienić

- nawierzchnie, uporządkować zieleń, ujednoczyć wszelkiego rodzaju ogrodzenia, przyporządkować je charakterowi miejsca, wymienić oświetlenie oraz wyznaczyć miejsca do odpoczynku – ławki, kosze, stojaki na rowery,
- wyznaczyć osie widokowe z tarasu przed wejściem do bazyliki i zadbać o elementy na linii wzroku – materiał wykonania i kolorystyka dachów, elewacji, ogrodzeń,
 - chodniki jednostronne powinny być wykonane poza placem przy drodze głównej przechodzącej przez miejscowość,
 - wzdłuż ulicy Wiejskiej nie zaleca się wykonywania chodników (ze względu na jej nie wystarczającą szerokość) zaleca się natomiast wykonanie utwardzonych mijanek w miejscach wskazanych na mapie,
 - odbudować trzecią bramę w kierunku na Ratno Dolne,
 - utworzyć ścieżki rowerowe,
 - pierwotny i niezmienny układ wsi o charakterze ulicówki bardzo służy jej pod względem wizualnym i jest bardzo cenny historycznie, dlatego należy dbać o zachowywanie i przestrzeganie wytycznych konserwatora zabytków,
 - należy również zapobiec zbytej zabudowie w centrum wsi (plomby) oraz jej rozrastaniu się na boki,
 - proponowanym kierunkiem rozwoju wsi jest jego obecny kierunek czyli na południe od centrum,
 - nowa zabudowa może powstać tylko w formie takiej jak panuje obecnie czyli ulicówki,
 - budynki nowe realizowane w zabudowie plombowej powinny być usytuowane kalenicowo w stosunku do ulicy,
 - przy ulicach nowych zabudowę zorientować do stron świata - ulica wschód - zachód budynki usytuowane szczytowo do ulicy, ulica północ - południe budynki usytuowane kalenicowo do ulicy,
 - w części wsi znajduje się zabudowa zagrodowa, której charakter należy zachować i objąć ochroną.
 - należy zachować istniejący stan zabudowy, a nowe zabudowania winne być podporządkowane już istniejącej i nie powinny z nimi konkurować,
 - należy również unikać zabudowy w pobliżu zabudowy zagrodowej - ponieważ może to zaszkodzić jej charakterowi,
 - należy w nowo budowanych budynkach stosować budulec i kolory elewacji podobne do tych występujących w sąsiedztwie z uwzględnieniem uwag zawartych wyżej,
 - przy remontowaniu budynków jak i budowaniu nowych należy stosować tynk zatarty na gładko,
 - nie należy stosować tynków strukturalnych na elewacjach,
 - występujące na elewacjach elementy sztukatorskie należy bezwzględnie zachować, a tam gdzie ich brak lub zostały zniszczone należy je odtworzyć w stylu epoki,
 - nieliczne obiekty drewniane należy bezwzględnie zachować,
 - dachy o małych spadkach należy kryć papą termozgrzewalną,
 - dachy strome należy kryć dachówką ceramiczną w kolorze ceglastym (dachówka karpiówka lub zakładkowa),
 - na budynkach usytuowanych wokół placu przy bazylice zaleca się stosowanie obróbek blacharskich z blachy cynkowej,
 - należy wprowadzić bezwzględny zakaz stosowania ogrodzeń betonowych (nawet pomiędzy poszczególnymi posesjami),
 - rowy melioracyjne i ciek wodny dobrze pełnią swoją rolę wymagają tylko oczyszczenia i drobnej regulacji,

- zaleca się wprowadzenie zamiast trawników w przed ogródków kwiatowych; poprawi to wygląd wsi przez co będzie ona lepiej zapadać odwiedzającym w pamięć i chętniej będą oni do niej wracać,
- we wsi występuje przewaga obszarów wyłączonych z zabudowy ze względu na: zbyt duże spodki, możliwość podtapiania, walory krajobrazowe stąd zaleca się wprowadzenie zakazu zabudowy w tych miejscach,
- grodzienia drewniane mogą przybierać różne formy - wykluczając te które są obce dla tego krajobrazu - czyli np. w formie ogrodzenia stosowanego na ranczach,
- zaleca się wykonanie jednolitych tablic numeracyjnych budynków i tablic informacyjnych,

Bogactwu oferty Wambierzyc nie da się zaprzeczyć, wymaga ona jedynie uporządkowania i stworzenia spójnego zagospodarowania z poszanowaniem ładu przestrzennego oraz estetyki. Działania w tym zakresie są już widoczne za przyczyną władz gminy Radków. Dzięki wsparciu z budżetu gminy Radków udało się do tej pory zrealizować wiele strategicznych działań w zakresie budowy infrastruktury. Niezwykle widoczny jest także wkład finansowy i osobowy w rozwój wambierzycyckich wydarzeń kulturalnych mających rangę międzynarodową.

VII. Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną.

<i>Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną w okresie 7 lat w kolejności wynikającej z przyjętych priorytetów rozwoju miejscowości z podaniem szacunkowych kosztów ich realizacji</i>					
<i>L.p.</i>	<i>Nazwa zadania</i>	<i>Opis zadań z określeniem celu i przeznaczenia</i>	<i>Harmonogram realizacji zadań w latach</i>	<i>Szacunkowy koszt</i>	<i>Źródła finansowania</i>
1.	Przebudowa ulic Objazdowej i Ciemnej w Wambierzycach	Przebudowa zarówno ulicy Objazdowej jak i ulicy Ciemnej polegać będzie na zdjęciu istniejącego asfaltu i wykonaniu nawierzchni z kostki granitowej. Chodnik wykonany będzie z piaskowca, a oświetlenie stanowić będą wkomponowane w architekturę krajobrazu lampy w stylu „retro”. Część lamp zasilana będzie energią słoneczną. Poza tym przy ulicy Objazdowej planuje się wykonanie miejsc postojowych. Ponadto wykonana zostanie kanalizacja deszczowa i inne elementy infrastruktury drogowej. Jednocześnie przebudowane będą schody łączące ulicę Ciemną z Objazdową stanowiąc spójny ciąg komunikacyjny.	2016-2017	2 000 000	PROW 2014-2020, JST
2.	Rewitalizacja części centralnej Wambierzyc	Przeprowadzenie prac polegających na niwelacji terenu, wymianie nawierzchni; wprowadzeniu nasadzeń w ramach modernizacji całego placu; wykonanie poziomowania nurtu w celu uzyskania kaskad; podział potoku na strefę widokową i przepływową; modernizacja murków i zabudowy placu; wyeksponowanie części elementów architektury sakralnej i zabytkowej. Usytuowanie ławek, koszy, stojaków na rowery, wprowadzenie elementów zielonych. Sukcesywny remont elewacji budynków zabytkowych. Budowa sanitariatów.	2016-2023	20 000 000	RPO WD, JST

3.	Budowa parkingu wraz z zapleczem sanitarnym przy ul. Noworudzkiej	Zadanie polega na wykonaniu parkingu dla samochodów osobowych i autokarów oraz wykonaniu sanitariatów przy ul. Noworudzkiej	2016-2017	1 115 000	Interreg V-A Republika Czeska – Polska, JST
4.	Odbudowa zabytkowej Bramy Wodnej przy ul. Noworudzkiej	Odbudowa zabytkowej Bramy Wodnej, która została całkowicie wyburzona w latach siedemdziesiątych ubiegłego wieku to odtworzenie na podstawie starych zdjęć i innych dokumentów bramy nad ulicą Noworudzką.	2017-2019	560 000	Interreg V-A Republika Czeska – Polska, JST, Krajowe Programy Operacyjne
5.	Przebudowa ulicy Szpitalnej	Niwelacja jezdni do stanu pierwotnego, wykonanie studzienek kanalizacyjnych i burzowych; wymiana nawierzchni, chodników, rewitalizacja murków oporowych, trawników. Wymiana nawierzchni, schodów, restauracja elewacji na wysokości odsłoniętego fragmentu kamiennego muru. Wyburzenie i wykonanie nowych schodów, balustrad z ul. Szpitalnej na ul. Noworudzką. Realizacja zadania nie tylko poprawi estetykę, ale usprawni komunikację mieszkańców i turystów.	2016-2017	800 000	Środki budżetu państwa za pośrednictwem UW
6.	Renowacja zabytkowych bram m.in. Bramy Baniamina, Bramy Świątyni, Bramy Betańskiej, Bramy Syjon i Bramy św. Szczepana	Renowacja zabytkowych bram. Wykonanie prac remontowo-konserwatorskich.	2016-2023	500 000	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Krajowe Programy Operacyjne
7.	Utworzenie Regionalnego Muzeum Trzech Kultur	Zadanie polegające na utworzeniu Regionalnego Muzeum Trzech Kultur tj. polskiej, czeskiej i niemieckiej. Muzeum będzie zawierało zbiory i informacje dotyczące wielowiekowej tradycji, historii, problemów życia codziennego mieszkańców, ludzi, którzy mieli wpływ na rozwój i przemiany wsi, a także zebrane od mieszkańców Wambierzyc pamiątki.	2016-2018	1 500 000	Interreg V-A Republika Czeska – Polska, JST
8.	Uporządkowanie terenu sadzawki Silhoe przy ul. Wiejskiej i sadzawki Betsajdy przy ul. Ciemnej	Uporządkowanie terenu z fontanną z wymianą nawierzchni, murów, zagospodarowanie terenu zieleni wokół obu zbiorników. Odrestaurowanie rzeźby.	2016-2023	300 000	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
9.	Restauracja murków i ogrodzenia przy szkole podstawowej.	Restauracja murków oporowych, cokołów i odnowienie elementów metalowych ogrodzenia w okolicy placu przy szkole podstawowej.	2016-2020	100 000	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

10.	Urządzenie i oznaczenie punktów widokowych	Urządzenie i oznaczenie istniejących punktów widokowych, umożliwiające wgląd w otoczenie wsi. Postawienie ławek i koszy, stojaków na rowery.	2016-2020	50 000	Budżet Województwa Dolnośląskiego ODW
11.	Ujednoczenie szaty informacyjnej na obiektach	Utworzenie jednolitej szaty informacyjnej na obiektach publicznych oraz opracowanie przy pomocy ekspertów spójnego systemu informacji wizualnej - opracowanie graficznej formy tablic informacyjnych, szyldów, tabliczek. Podniesienie walorów wizualnych poprzez usunięcie szpecących nośników informacji.	2016-2023	50 000	JST, praca własna mieszkańców
12.	Propagowanie wśród mieszkańców wykonywania elewacji, dachów i ogrodzeń wpisujących się w architekturę krajobrazu	Prowadzenie kampanii informacyjnej w zakresie kształtowania przestrzeni poprzez wykonanie szablonów zatwierdzonych do stosowania w zakresie używanych materiałów i kolorystyki dla wykonywanych elewacji, dachów i ogrodzeń. Wykonanie wzorców konstrukcji ogrodzeń oraz wskazanie wykorzystywanego budulca i kolorystyki dla tworzonych nowych ogrodzeń.	2016-2020	20 000	Budżet Województwa Dolnośląskiego PPIOW, praca własna mieszkańców
13.	Aktualizowanie strony internetowej miejscowości	Utrzymywanie strony internetowej Wambierzyc, bieżące umieszczanie informacji z organizowanych wydarzeń.	2016-2023	7 000	Fundusz sołecki, wolontariat
14.	Budowa ogrodzenia boiska sportowego przy ul. Wiejskiej wraz z zapleczem gospodarczym dla sportowców	Ogrodzenie siatką całego boiska zabezpieczając je przed niszczeniem murawy przez zwierzęcą leśną. Ponadto montaż zakupionych siedzisk oraz budowa wiat stadionowych dla zawodników rezerwowych i sędziów. Budowa obiektu gospodarczego wraz z zapleczem sanitarnym.	2016-2018	150 000	JST
15.	Remont wambierzyckich organów w Bazylice	Remont wambierzyckich organów w Bazylice przyczyni się do zaspokojenia potrzeb duchowych – organizacja pięknych koncertów muzyki organowej.	2016-2017	100 000	JST, środki własne OFM, RPO, Interreg
16.	Remont oraz renowacja zabytkowej Bazyliki	Objęte ochroną konserwatorską prace obejmować będą remont obiektu Bazyliki przez zakon Franciszkanów (OFM)	2016-2023	25 000 000	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, fundusz kościelny, grant norweski, wolontariat

17.	Organizacja wambierzyckiej „majówki”	Trzydniowa wambierzycka majówka, rozpoczęta Wielką Mszą św. Jana Pawła II Geralda Spitznera z Wiednia; kiermasze handlowe, grillowanie, występy artystyczne na dużej scenie, zabawa taneczna, loteria fantowa;	2016-2023	70 000	Mikroprojekty Interreg V-A Republika Czeska – Polska, JST, RLKS
18.	Międzynarodowy Festiwal im. Ignacego Reimanna	W czerwcu 2016 już po raz piętnasty zabrzmia dźwięki organów podczas Międzynarodowego Festiwalu im. Ignacego Reimanna. Jest to trzydniowa wielka uczta dla miłośników ambitnej muzyki, występy chórów z polski i zagranicy	2016-2023	210 000	Interreg V-A Republika Czeska – Polska, JST
19.	Festiwal Słodkości	W 2016 roku po raz trzeci organizowany jest Festiwal Słodkości w Wambierzycach – festyn, kiermasz ciast, ciastek i innych słodkości. Dla osób na diecie polecamy występy artystyczne.	2016-2023	70 000	Interreg V-A Republika Czeska – Polska, JST
20.	Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego	Zadanie obejmuje wykonanie prac polegających na remoncie i przebudowie istniejącego systemu oświetlenia dróg, poprzez zastosowanie nowych energooszczędnych opraw oświetleniowych odpornych na warunki atmosferyczne i mechaniczne działania niszczące. Odbudowa opraw oświetleniowych, systemu zasilania i wymiana uszkodzonych odcinków linii oświetleniowej przyczyni się przede wszystkim do poprawy bezpieczeństwa mieszkańców wsi w bardzo szerokim zakresie: eliminacja zagrożeń związanych z porażeniem, osunięciem się słupa czy bezpieczeństwa związanego z ruchem drogowym. Ponadto wymiana lamp spowoduje oszczędności w zużyciu energii i poprawi estetykę wsi.	2016-2023	2 300 000,00	finansowane ze środków pozyskanych z oszczędności w zużyciu energii
21.	Rozszerzenie edukacyjnej kulturalnej i społecznej współpracy z czeską miejscowością Suchy Dul	Zadanie polega na organizacji turniejów strażackich oraz organizacji imprez kulturalnych z udziałem mieszkańców Wambierzyc i mieszkańców czeskiej miejscowości partnerskiej Suchy Dul	2016-2023	70 000	Mikroprojekty Interreg V-A Republika Czeska – Polska, Fundusz Sołecki
22.	Odpust Parafialny	Coroczny Odpust Parafialny w Wambierzycach – festyn rodzinny, kiermasze handlowe, grillowanie, występy artystyczne na dużej scenie, zabawa taneczna, loteria fantowa;	2016-2023	70 000	Mikroprojekty Interreg V-A Republika Czeska – Polska, JST, wolontariat

23.	Polsko-Czeski Przegląd Młodych Organistów	Polsko-Czeski Przegląd Młodych Organistów to koncerty organowe muzyków młodego pokolenia. Koncerty organizowane od 2013 roku.	2016-2023	35 000	Mikroprojekty Interreg V-A Republika Czeska – Polska, JST
24.	Dożynki Powiatowe	Organizacja powiatowego święta plonów jako dziękczynienie rolników i ich rodzin za zebrane plony. Dożynki powiatowe organizowane są w Wambierzycach od 2012 roku. Impreza składa się z części liturgicznej oraz obrządkowo-rozrywkowej. Występują elementy ludowości w postaci wieńców i barwnego korowodu dożynkowego. Na scenie występują zespoły śpiewacze. Celem jest krzewienie i kultywowanie staropolskich tradycji ludowych.	2016-2023	140 000	JST, Starostwo Powiatowe, wolontariat
25.	Ochrona dziedzictwa kulturowego poprzez budowę, remont i zabezpieczenie obiektów zabytkowych i infrastruktury turystycznej "Jerozolimy Dolnośląskiej" Wambierzyc	Zadanie będzie polegało na przywróceniu świetności wambierzyckich zabytków, a także uporządkowaniu istniejących tras pielgrzymich. Wyeksponowanie piękna wielu zabytkowych obiektów przyczyni się do wzrostu atrakcyjności wsi, a tym samym większego zainteresowania miejscowością wśród turystów.	2016-2023	3 000 000	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, fundusz kościelny, granty zewnętrzne
26.	Udział w konkursie gminnym „Najpiękniejsza wieś radkowska”	Celem konkursu jest wspieranie rozwoju wsi poprzez pobudzenie aktywności mieszkańców, kształtowanie ładu przestrzennego oraz dbałość o otaczającą nas przyrodę. Konkurs promuje i nagradza wsie, które szczególnie wyróżniają się w pielęgnowaniu otoczenia wsi, chronią krajobraz oraz aktywizują społeczność sołectw do wspólnych działań. Konkurs organizowany od 2013 roku.	2016-2023	35 000	fundusz sołecki, wolontariat
27.	Organizacja „Nocy Świętojańskiej”	Noc Świętojańska – pochód przebierańców ulicami Wambierzyc w poszukiwaniu kwiatu paproci, zabawa do białego rana. Impreza organizowana od 2013 roku.	2016-2023	35 000	fundusz sołecki, wolontariat
28.	„Festiwal cukinii”	Festiwal cukinii w Wambierzycach – impreza plenerowa, warsztaty kulinarne z cukinią w roli głównej, zabawa taneczna. Impreza organizowana od 2014 roku.	2016-2023	35 000	budżet województwa dolnośląskiego PPIOW, wolontariat

29.	Organizacja „Mikołaja”, „Spotkania opłatkowego”, „Dnia Kobiet”, „Dnia Matki”	Organizacja cyklicznych wydarzeń okolicznościowych dla mieszkańców wsi. Przygotowanie występów artystycznych, paczek mikołajkowych, poczęstunku oraz innych atrakcji spoczywa na barkach wszystkich wiejskich organizacji.	2016-2023	16 100	sponsoring, wolontariat, praca własna na rzecz wsi
30.	Udział w konkursie powiatowym "Najlepsze inicjatywy społeczności lokalnych"	Udział w konkursie pozwala na realizację niewielkich przedsięwzięć powstałych z inicjatywy mieszkańców. Takie inicjatywy sprzyjają integracji mieszkańców. Ponadto wspólnie tworzone małe projekty angażują mieszkańców w drobne prace porządkowe, pobudzają do myślenia i pozwalają na realizację drobnych priorytetowych zadań.	2016-2023	7 000	budżet starostwa powiatowego

W opracowaniu dokumentu wykorzystano opracowania i fotografie:

1. Koncepcja rozwoju miejscowości Wambierzyce – Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu
2. „Pieśń ziemi radkowskiej” – *Renata Klecha – Kozik*
3. „Wambierzyce od czasów najdawniejszych do współczesnych” – Monografia – *Marian Gancarski*
4. Dokumentacja fotograficzna kalwaryjnych kaplic pielgrzymich – *Aleksandra Bednarczyk*
5. *Dokumentacja fotograficzna: Agnieszka Cyron, Marek Chrzan, zasoby Gminy Radków*
6. „Wambierzyce Centrum – Koncepcja modernizacji” – *A. Staniszevska, A. Śliwak-Fortas, H. Czaja*
7. „Projekt Tworzenia Sieci Najciekawszych Wsi w Polsce – Raport oceny wsi Wambierzyce z 20 kwietnia 2015 r.” – *mgr inż. Paulina Dudzik-Deko, dr Krzysztof Janc*
8. www.wambierzyce.pl
9. www.radkowklodzki.pl
10. www.radkowskiewioski.pl